

El Convent de Sant Josep dels Carmelites és, històricament, el primer dels convents matarotins. Fundat a finals del segle XVI perdura fins al 1835.

Els tres estudis que segueixen fan referència a la fundació del Convent de Sant Josep i a la seva església, des del segle passat església de la parròquia del mateix nom. Són la primera part d'un conjunt d'estudis que voldríem referir al Convent de Sant Josep. Altres temes com la influència dels Carmelites a la vila, després ciutat, de Mataró, la Desamortització del convent, la Junta de Beneficència, seran tractats en una altra edició dels Fulls.

EL LLIBRE DE LA FUNDACIÓ DEL CONVENT DE CARMELITES DESCALÇOS DE SANT JOSEP DE MATARÓ

D'entre la poca documentació de l'antic Convent de Carmelites Descalços de Mataró, que conserva el Museu Arxiu de Santa Maria, destaca pel seu volum i interès un llibre manuscrit, bellament enquadernat amb pell a l'estil de l'època, que conté 386 folis de 24 x 35 cm.

El seu títol és: *Libro de la fundación y estado del Convento de Religiosos Descalzos de N^{ra}. S^a. del Carmen de ésta Villa de Mataron con notas. Hizose este libro a 16 dias del Mes de Febrero del año 1636.*

Fou, per tant, confeccionat aquest llibre uns cinquanta anys després de la fundació del Convent, però tal com es va indicant en els diversos capítols, s'hi anotaren inscripcions procedents de llibres anteriors. Encara que el títol estigui en castellà, quasi en la seva totalitat està escrit en llengua catalana i el seu ús acabà l'any 1716, donant-nos gran nombre de detalls dels primers 130 anys de vida del Convent matarotí.

Describeu el contingut del llibre una TAULA o índex, que publiquem a continuació. El lloc d'aquesta TAULA correspon al començament del llibre, ja que porta el núm. 1, però actualment junt amb un full en blanc de la contraportada estan relligats entre els folis 14 i 15, per una defectuosa reparació feta en el llibre.

En el títol d'aquesta TAULA s'hi va afegir amb un altre tipus de tinta aquesta inscripció: *La Taula copiosa d'aquest llibre està a la fi per ordre de A.B.C.* Efectivament, aquest índex alfabètic comprèn els folis del 364 al final del llibre.

TAULA

Capítol 1	Fundació de aquest Convent, quan i com se feu	foli 2
Capítol 2	Memorias perpetuas de Missas i obligacions de aquest Convent	foli 11
Capítol 3	Privilegis i Breus de Sumos Pontífices que té aquest Convent	foli 40
Capítol 4	Provisions Reals en favor de aquest Convent	foli 50
Capítol 5	Esriptures a favor de aquest Convent	foli 70
Capítol 6	Actes, Censos y Censals en favor de aquest Convent	foli 104
Capítol 7	Actes de Censals i Censos que fà i paga lo Convent	foli 262
Capítol 8	Sepulturas perpetuas venudas a personas particulars	foli 265
Capítol 9	Professions de Religiosos, Coristas, Llecs i Donats	foli 268
Capítol 10	Memorias de los Religiosos que han mort en aquest Convent	foli 281

Jesus. Maria.

Libro de
la fundaci
on y estado del Conuencio
de Religiosos Descal
ços de M. S. del Car
men de esta Villa
de Mataron con
notas.

Hecho en libro a 16 dias del Mes de Febrero del
año de 1636

Portada del Libre de la fundació del Convent de Carmelites
Descalços de Sant Josep de Mataró. M.A.S.M.

Capítol 11	Memoria dels Prelats que y ha aguts en aquest Convent	foli 3
Capítol 12	Visitas que los Prelats Superiors van fent en aquest Convent	foli 300
Capítol 13	Esripturas de compres de casas y terras per lo siti de aquest Convent y de altres qualsevol compres	foli 285

Creiem d'interès exposar els punts més característics del Llibre comentant-los capítol per capítol començant pel primer:

Cap. 1 – FUNDACIÓ DE AQUEST CONVENT, QUANT I COM SE FEU.

Es tracta d'una *narració breu*, dividida en sis capítols, incorporada al llibre procedent d'un escrit anterior, ja que està datada l'any 1620 i que pel seu interès transcrivim íntegrament en l'apartat DOCUMENTACIÓ d'aquests FULLS.

Té aquesta narració l'aspecte d'una història viscuda, amb relats frescos i plens d'ingenuïtat i realisme que ens recorden les pàgines del *Libro de las Fundaciones*, de la Mare Santa Teresa de Jesús.

Vegi's l'elogi que es fa del Rector Joan Palau, que portà els Religiosos a Mataró; el viatge de Madrid a Barcelona dels fundadors en un carro que els servia d'església i còr, portant una imatge de la Verge amb el Neñ Jesús *molt hermosa que vuy dia està en lo Cor de dit Convent que es anomenada la Fundadora*; el camí de Barcelona a Mataró, a peu *ab las capas sobre las espatllas y gayato en las mans com uns Apóstols* i la rebuda a Mataró, a la Creu d'En Ramis, organitzant-se una processó amb el Rector, Capellans, Jurats i poble, fins a l'església de Santa Maria on *es digueren unes Orazions donant gracias a Deu de la sua vinguda, estàn tots contentíssims i plorant de devoció*.

El segon capítol de la narració explica l'estada dels religiosos a l'Hospital de la Vila, situat on avui hi ha la Casa de la Ciutat, i les dificultats que hagueren de sofrir per la *estretura del lloch en que vivian que pareixia més estreta presó que monestir*, encara que el fervor dels religiosos feia que *no sentian molestia ni pena del sobredit rigor y penitència en que vivian*.

Sens dubte, el redactor d'aquest escrit fou el Pare Fra Joan de l'Assumpció, ja que testimonia: *De tot lo qual soc yo testimoni de vista, puix encara que indigne era a las horas novici de dita casa*.

El tercer capítol descriu la compra pel Rector Joan Palau de les cases i horts per a la construcció del nou Convent i s'esmenten les ajudes del Comú de la Vila i dels benefactors principals, entre els quals destaca el Cavaller Joan Beart, Batlle General per Sa Magestat en el Principat de Catalunya i *en particular dos germans, lo hu viu encara lo dia de vuy y tan devot com sempre anomenat Hieronym Serra Arnau, lo altre germà que es ya difunt se deya lo Capità Juan Palau*.

Indica també aquesta narració que Jeroni Serra Arnau era cunyat del Rector Palau i que tot i tenir una sepultura a la Capella del Roser de Santa Maria, volgué fer *son enterro en lo mateix Convent, en la Capella de Ntra. Sra. del Carme*.

Un altre gran benefactor fou el Dr. Pau Castelló (1), metge de la Vila, que a més de visitar gratuïtament el Convent des de la fundació *nos ha ajudat amb moltes limosnas*.

Per aquest escrit hem pogut veure que els dos prohoms més importants de la Vila, en aquells anys, Jeroni Serra Arnau i Joan Arnau Palau, encara que portessin diferents cognoms, eren germans. Del primer i del seu cunyat, el Rector Joan Palau, es conserven encara a la Capella de les Santes de Santa Maria —que antigament havia estat del Roser i després del Sagrament— les laudes sepulcrales. (2)

En la de Jeroni Serra Arnau hi ha l'escut de la família Arnau, format per les lletres A.R. i una Nau, el mateix que tenia el Capità Joan Arnau Palau en la seva arqueta (3). En canvi, en la dovella central del portal de la casa actualment destinada a Museu Comarcal del Maèsme, en la qual vivia Jeroni Serra Arnau, hi ha l'escut de la família Serra.

Continua la narració en el capítol quart exposant el gran *fruyt que han causat los Religiosos* en la seva tasca d'ensenyar la Doctrina i de promoure la freqüentació dels Sagraments i també en la implantació de la devoció a la Verge del Carme, creixent de tal manera la Confraria *que lo dia de vuy hi ha mil dos cents i setanta personas* en una població que tenia aquells anys uns 2.500 habitants. (4)

El capítol cinquè explica com *al fi després de tres anys se feu la translatio de la Madalena al Convent nou* fent una processó com si fos el mateix dia de Corpus. Primerament es traslladà el Sagrament a una *Iglesia de prestat* i després a la *Iglesia nova feta de propòsit ahon vuy està*.

En el capítol sisè s'inicia la llista dels Prelats

Cap. 2 – MEMORIAS PERPETUAS DE MISSAS
Y OBLIGACIONES DE AQUEST CONVENT.

Façana de l'església de Sant Josep de l'antic Convent de Carmelites, avui parròquia.

que y han aguts en lo dit Convent desde la fundació fins lo dia present, i de fet comença aquí el capítol segon de la TAULA, que comentarem més endavant al seu lloc.

Signaren aquesta narració el Pare Fra Joan de l'Assumpció com a Prior i el Subprior i el Clavari amb la data 17 de juliol de 1620. Hi ha també com a autenticació la signatura del Pare Fra Esteve de la Presentació, que era Prior, per segona vegada, l'any 1636 en confeccionar el llibre.

Després de les signatures hi ha aquesta nota: *Lo P. Fr. Juan de la Assumpció, cuja firma està aquí, era Prior quan se feu la Diligencia supradita de tota la relació, lo qual fou novici de la Madalena y professà en ésta poch després de un any de fundada la casa.* Aquest era fill de Palamós i fou un dels primers professors de Mataró l'any 1590 i havia viscut les incidències de la fundació, essent com ell mateix indica un *testimoni de vista*, cosa que valora extraordinàriament el rigor històric de la narració.

Comença aquest capítol en el foli 11, detallant una llarga sèrie d'escriptures de l'any 1585 al 1710, la majoria de les quals es refereixen a fundacions de Misses en favor de conegudes famílies del Mataró d'aquella època: Padró, Reniu, Tria, Roig de la Penya, Palau, Llauder, Arnau, Mates, Fogueras, Daviu, Mallol, etc. Aquestes escriptures ens donen pistes importants per el seguiment d'aquestes famílies, ja que moltes vegades s'assenyalen en successives apuntacions els hereus o successors.

També s'esmenten testaments com el de Joan Pongem, Ciutadà Honrat de Barcelona, casat amb Cecília Serra Arnau i Palau, que *fa llegat a aquest Convent del us de fruyt de tota sa hacienda y heretat per espai de dotze anys* disposant que després es vengui en públic encant deixant la renda al Convent. Cecília, ja viuda, fou Religiosa Carmelita Descalça i fundadora del Monestir de Monges de Mataró. Havia dotat la festa de Santa Cecília i aquesta dotació fou renunciada després pel Convent a petició de la mateixa fundadora traspasada *en favor del Convent de nostras Mares de Mataró abon fou religiosa la dita Cecilia Pongem.*

En virtut d'una Concòrdia per a regularitzar l'herència esmentada, el Convent de Religioses s'obligà a cedir 10.000 lliures i per la renúncia de l'usdefruit *consignaren los Marmesors de Joan Pongem tota la universal heretat en favor del Convent de Carmelites Descalces.* La forma de pagar les 10.000 lliures quedà convinguda partint-se entre els Frares i les Monges el dot de les noves religioses. En els folis 20 r. i v. consten diversos rebuts a compte fins a la quantitat de 8.019 lliures.

Acaba aquest capítol amb una interessant descripció de les aigües del Convent en aquests termes:

Ayguia de la font nos la dona la Vila a 24 de juny de 1618 com consta en lo Acte rebut en poder de Antoni Puig, Notari de Mataró, regint la Notaria de la Casa de la Vila. Vê al Convent de la font del cap del carrer nou y cau en lo carre nou entre la porta de Na Coll, que es la primera casa de aquella part, y en los peus del Sant Xpto. y desde allí va en cañonada per davall terra per la part de la casa de la Sra. Pedró y allí poc més o menos passa a l'altra part del rec y vé per prop dell fins al cantó del carrer de St. Joseph y passa davant del Xpto. quatre o sis peus poc més o menos, y desde allí và pel mig del carrer fins davant del tros del ort nostre, que correspon allí al cantó

del ort den Vieta Corder. Y desde allí sen entra en lo nostre ort que correspont entre la Capella de Sta. Dorothea (vuy de Sta. Teresa) y lo cantó de la Iglesia que mira al carrer de St. Joseph.

I desde un poc ensà del Xpto. de Arnau o casi davant, parteix un canó llarc fins a la paret den Vieta y alló serveix de espirall que ya se veu lo forat en la paret [...]

Además de açò dóna la Vila ab molta lliberalitat l'aygua que es menester per regar la ortalissa [...] ve al Convent per una canonada davall terra, per entre el rec de la Riera entre la Casa de la Sra. Teresa Mateu y de la casa de Antoni Arnau y vé pel mig del carrer de St. Joseph molt fonda davall de la canonada de l'aygua de la font.

La descripció continua explicant l'entrada de l'aigua fins al Lavatori de la Sagristia, el Brollador de l'Hort i fins l'Arca o repartidor y desde allí a la cuyna y demás officines, com és el fregat i la bugada.

Finalment es detallen les Concòrdies per la concessió de les aigües i els drets del citat espirall a can Vieta.

Cap. 3 — PRIVILEGIS I BREUS DE SUMOS PONTÍFICES QUE TÉ AQUEST CONVENT.

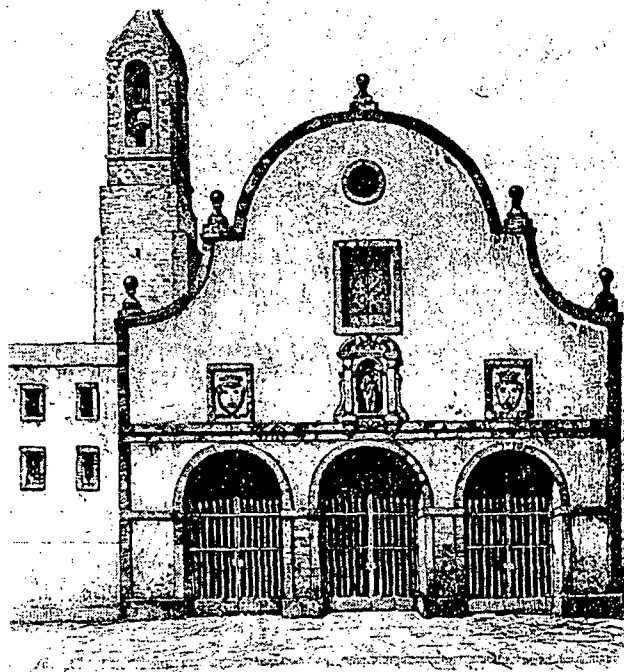
Cap. 4 — PROVISIONS REALS EN FAVOR DE AQUEST CONVENT.

En el foli 40 comença el capítol tercer, que té reservats deu folis, però s'omplí únicament el primer, transcrivint un Breu del Papa Urbà VIII, de l'any 1642 que es refereix a Biblioteques i un altre Decret del mateix Papa de l'any 1626 sobre Confessions. Es tracta de disposicions generals per a l'Orde sense referir-se concretament al nostre Convent.

Encara menys ús es va fer dels vint folis reservats al capítol quart, que està totalment en blanc.

Cap. 5 — ESCRIPTURES EN FAVOR DE AQUEST CONVENT.

Es destinaren a aquest capítol els folis del 70 al 103 però únicament estan escrits els tres primers amb documents ben interessants com el *Decret del Consell i Jurats de la Vila de Mataró* en el qual a honra y Gloria de nostre Pare S. Joseph y de aquest Convent es fa el vot de guardar la festa el dia de Sant Josep en la Vila i terme, amb l'aprovació del Sr. Bisbe de Barcelona, l'any 1639. Els Carmelites Descalços foren els propagadors a Catalunya de la devoció a Sant Josep, que ha esdevingut

Dibuix de la façana del Convent de Sant Josep de Carmelites Descalços a la Rambla de Barcelona. Dos anys després, seguint la mateixa traça es construí el convent mataroní, el segon de l'Orde a Catalunya.

un dels noms més emprats del Santoral (5).

Hi ha també una declaració de Jaume Palau, Mercader de la Vila de Mataró, com a hereu del Rev. Sr. Joan Palau, Rector de Santa Maria i el testament de *Mosen Hieroni Serra Arnau, Burgès de la present Vila de Mataró* en el qual disposa que mortes les dues filles seves sense infants, sigui venuda la seva heretat a encant públic i una tercera part es destini a aquest Convent de St. Joseph de caritat i per amor de Deu.

Acaba aquest capítol amb la facultat d'obrir una finestra en el Convent en la paret de l'hort del *Magnífic Joan Jofre, Ciutadà Honrat de Barcelona*, concedida el dia 11 de juny de 1679.

Cap. 6 — ACTES DE CENSOS I CENSALS EN FAVOR DE AQUEST CONVENT DISTRIBUITS PER LOS MESOS DEL ANY.

Aquest capítol sisè és el de més extensió del llibre ja que comprèn els folis del 104 al 261. Tal com el seu títol indica inclou la relació, segons el temps dels venciments, de més de dos-cents censos i censals amb les corresponents anotacions.

En molts casos s'indica al marge el destí de les rendes a cobrar, segons les obligacions d'Aniversaris i Misses contretes pel Convent.

Cap. 7 — ACTES DE CENSALS I CENSOS QUE FA I PAGA LO CONVENT.

Ocupa aquest capítol setè els folis 262 i 263 i es descriuen les obligacions de pagaments del Convent, derivades de compres, herències rebudes o per haver manllevat els diners.

En la major part de les anotacions hi figura la paraula *lluït* indicant així que s'havien satisfet els deutes.

Cap. 8 — SEPULTURAS PERPETUAS VENUDES A PERSONAS PARTICULARS.

Comença aquest capítol vuitè en el foli 265 amb aquestes paraules:

Té nostra Iglesia sinch altars ab capellas los quals se han fet de limosnas de particulars. Lo Altar Mayor i col.laterals se han fet de limosnas particulars.

Per a lo altar de St. Joan ha dextat lo pubill Joan Pongem lo quadro que ha de ser nostre, del P. Fr. Joan de la Creu ab tres quadros que per ara estan en sacasa, ordenant-ho en son últim testament i se ha de tornar en son hereu lo quadro que ara està que es de St. Joan Baptista.

La Capella de Ntra. Sra. del Carme la feta M^o. Geroni Serra Arnau, Burgés, ab son altar pero no l'ha dotada.

La Capella de Ntra. Sta. Mare Theresa de Jesús ha fet Joana Fornells i Galceràn y han donat un Càlcer pero no altra cosa.

Las Sepulturas que vuy hi ha en la Iglesia son les següents: Primerament la de nostres Religiosos que està debaix lo Altar Mayor y en lo presbiteri y ab llicencia de nostres P.P. se enterran personas particulars.

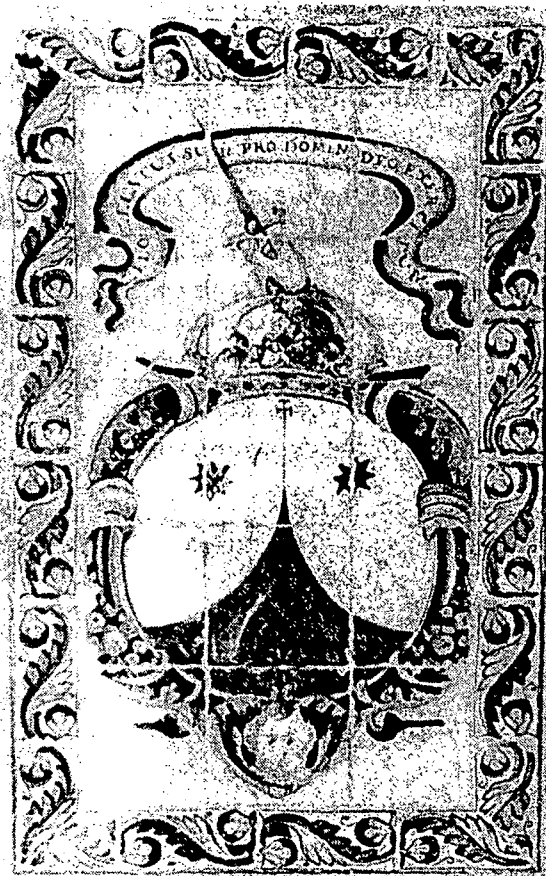
Tenen tombas lo pubill Joan Pongem, Ciutadà Honrat de Barcelona, devant lo altar de St. Joan y en ella vuy dia està enterrat.

A la altra part de l'Evangeli té tomba la Sra. Mateua de Argentona que vuy dia té casa en la Riera.

En la Capella de Ntra. Sra. del Carme té tomba M^o. Gerónim Serra Arnau y sa neta Maria Angela Pedró y son marit Melchior Renu y tota sa casa.

En la Capella de Ntra. Sta. Mare Theresa tenen sepultura dita Joanà Fornells y la casa de Guitart en una mateixa tomba y en la altra tomba lo metge Castelló que fou persona que nos visità molts anys.

En lo cos de la Iglesia hi ha una tomba la qual feu M^o. Nicolau Pedró per a sí i per la casa de Jofra y ninguna està dotada y dos altres tombas per a los Confreres de Ntra. Sra. del Carme.

Plafó de rajoles amb l'escut de l'Orde del Carmel.
Procedent de l'antic Convent de Sant Josep.
Es conserva al Museu Comarcal del Maresme - Mataró.
Fotografia Miquel Sala

En lo cos de la Iglesia y en la capella mayor hi ha sepulturas de personas particulars que constan de sos señals i altres sense señals com consta en la planta de la Iglesia que està en una taula de la Sacristia.

Item alta Capella baix la Invocació de Sta. Dorothea la qual fundà la Sra. Dorothea Bellot y Palau donant per a la fàbrica en limosna quatre centes lliures y per a la conservació, ornaments y una llàntia dos centes lliures y la llàntia ha de cremar tots los dissaptes y festas de guardar.

Les successives pavimentacions de l'església han tret el rastre d'aquestes sepultures conservant-se únicament les de la família Mateu, després Palau i la dels Llauder que no consta en aquesta descripció.

Segueix una anotació referent a *Josef Pou*, alias lo *Bonich* que originà un greu conflicte ja que en morir la seva muller Maria Pou, fou portada a enterrar ab violència a Santa Maria el dia 22 de gener de 1697. Després d'un *Processet* es demostrà que volia ser enterrada en la *Iglesia de aquest Convent de St. Joseph de Mataró* i per una

Provisió o Sentència del Vicari General de Barcelona contra el Rector de Santa Maria, fou desenterrada el dia 2 de febrer i el Clero de dita Vila la aportà a enterrar a aquell Convent.

Les darreres anotacions del capítol corresponen a obres efectuades en l'església i es descriu com l'any 1777 es construí el Monument i Altar del Sant Crist, costejat per les almoines que havia anat recollint el Pare Sacristà de diversos devots.

S'explica també que l'any 1784 fou traslladat a l'Església, l'Altar que estava a l'Oratori de la Sacristia dedicat a St. Francesc Xavier. S'hi adaptà un nínxol o cambril per col·locar-hi la imatge del Natzaré i el dia de la seva inauguració es celebrà una processó portant la nova imatge des del Convent de *las Monjas Descalsas* abon se havia Vestit, ab lo acompanyament de sis religiosos ab sas atxas. Es cantà un tedèum amb música en acció de gràcies per la col·locació de la Divina Imatge fet tot a expensas dels Devots. Aquest Altar s'ha conservat i ocupa el mateix lloc però actualment està dedicat a la Verge dels Dolors. En les grades porta l'any de la seva construcció 1684.

Cap. 9 – PROFFESIONS DE RELIGIOSOS, CORISTAS, LLECS I DONATS, FETES EN AQUEST CONVENT DE ST. JOSEPH DE MATARÓ.

Consten en aquest capítol novè, que comença al foli 268, les professions de 79 religiosos. Les primeres l'any 1588 a l'església de l'Hospital de Sta. Magdalena i les darreres l'any 1716.

Entre els professors de *la Madalena* hi ha els primers novicis que vingueren a Mataró per la fundació, procedents del Convent de San Hermenegildo de Madrid, i entre ells n'hi havia cinc de portuguesos.

Els dos primers professors catalans foren Fra Melcior de Sant Bernat, de cognom Soler, fill de Perpinyà i Fra Joan de l'Assumpció, natural de Palamós, que fou Prior quan es redactà la narració de la fundació del Convent. Professaren l'any 1590 i havien rebut l'hàbit de l'Orde a Mataró.

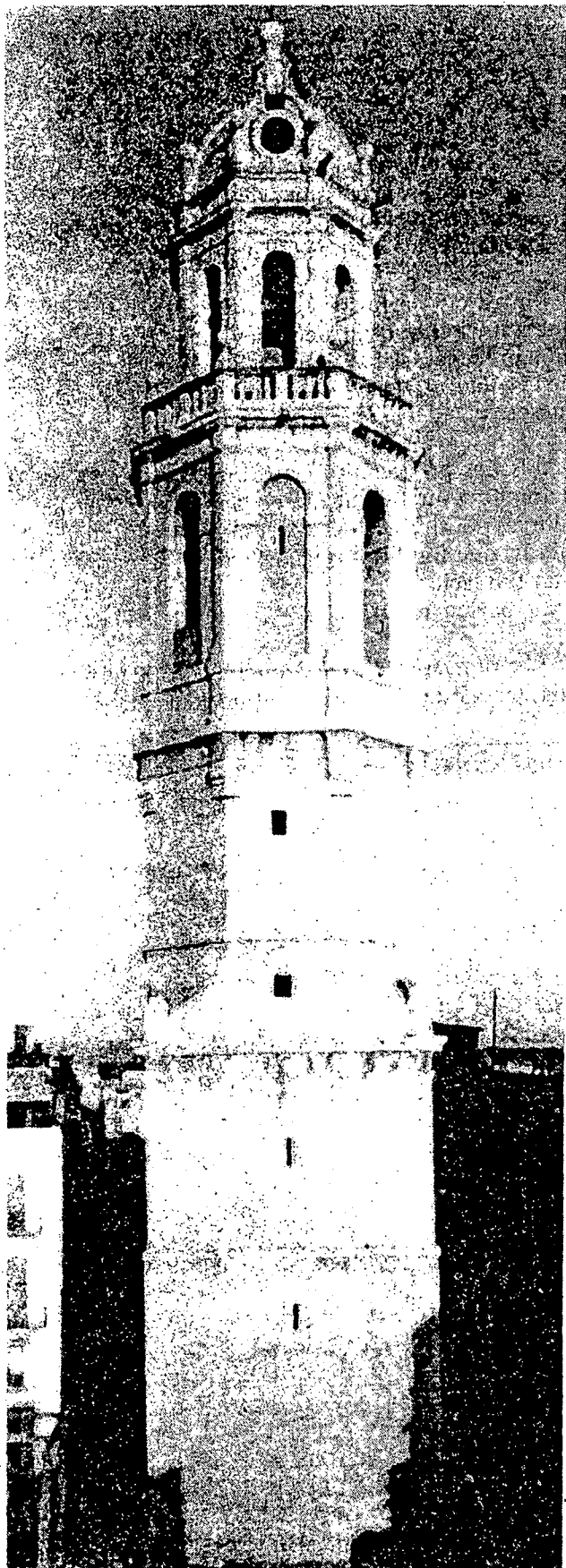
El primer profés de la comarca (1602) fou el germà Jeroni de l'Ascensió, fill de Llavaneres, de

La Veritat lo firmam a 30 de setembre de 1682
en dit Convent de Mataró

*Yo fray Josep de la concepcio fas ma profesio y prometo
 obediencia Cascedat y pobreza a deu nostre Senyor y a
 la benaventurada verge Maria del carme y
 al reverent pare nostre general fray jeroni de
 la concepcio y als seus successors segons la regla
 primitiva del carme y asso sens instigacio ninguna
 fins ala morte*

Yo fray Josep de la concepcio
Yo felip de ajo, fr. elen de la Asuncio
Yo abraham de la Cruz

Professió de Fra Josep de la Concepció "el tracista", escrita i signada per ell mateix. Del "Libro de la Fundación ..." - M.A.S.M.

Campanar de Vilanova, dissenyat pel "tracista"
Fra Josep de la Concepció.

cognom Catà i el primer mataroní (1603) portava els cognoms Arnau i Arnau del Sant Crist i prengué el nom de religiós Diego de Xpto. recordant la casa que havia estat benefactora del Convent.

Els 54 primers professos havien estat inscrits en un altre llibre i el seu registre fou transcrit al *Llibre de la Fundació*, segons consta en la nota que segueix:

Fr. Joseph de la Anunciació, Prior de aquest Convent de St. Joseph de Mataró i los demés Clavaris, donam fé com totes les professions de los Religiosos sobredits son fielment tretas de un llibre que està en la caixa de tres claus, que se intitula Llibre de la Recepció, Aprovació i Professió de los Novicis de aquest Convent de St. Joseph de Mataró y per ser veritat lo firmam de nostrés noms a 27 de gener de 1652. Fr. Joseph de la Anunciació.

Segueixen al foli 273 v. les professions signades pels mateixos interessats, essent la primera la de Fra Josep de la Concepció, fill de Valls, que es deia Josep Fuster i prengué l'hàbit de llec el 25 de juliol de 1651 als 25 anys i professà el 30 de setembre de 1652.

Aquest contrasta amb altres llecs que signaven únicament amb una creu, perquè no sabien de lletra. Era persona instruïda i la seva fama de *tracista* s'estengué per tot Catalunya (5). El Capítol General el cridà a Madrid per fer la "traça" del temple del "Convento de San José", avui Parròquia. Fou home de gran modèstia i resava per devoció l'Ofici Diví tot i que com a llec no tenia l'obligació de fer-ho.

Adaptà l'antic edifici de l'"Ala dels Draps" per Palau del Virrei de Catalunya i el mateix Virrei li oferí demanar al Papa la llicència per rebre Ordes Majors, però ell refusà excusant-se per la seva *indignitat* i perquè estava molt content en la professió en que Déu l'havia posat.

Entre les seves obres hi ha el Campanar de Vilanova, l'Església de Tàrraga, les Capelles de la Concepció de la Catedral de Tarragona i del Santíssim de la Prioral de Reus, el Convent de Ntra. Sra. de Gràcia (Josepets) i un projecte per a la nova catedral de Vic. Adaptà, amb un respecte per l'estil gòtic no corrent en aquella època, l'entrada de la Sala Capitular de la Catedral de Barcelona quan fou convertida en Capella del Sant Crist de Lepanto.

A Mataró sabem que havia dirigit "l'obra nova" de l'Església de Santa Maria, però no hem pogut trobar quina era aquesta obra, encara que

suposem es tractava de la primera ampliació de l'església gòtica. Podria ser que hagués dirigit també la coronació barroca del campanar ja que presenta una forta semblança amb les "traces" de Fra Josep de la Concepció, de Vilanova i de Tàrraga.

Morí al convent de Nules, en tornar malalt d'un viatge a Madrid, per la ruta de València, el dia 12 de febrer de 1690, sense poder arribar al seu Convent de Mataró com s'havia proposat.

Segueix el llibre amb el registre de les professions; creiem que totes són de llecs ja que els Coristes devien estudiar en altres Convents de l'Orde. Només d'un s'indica que va deixar l'hàbit i d'un altre es diu que a la tercera provació fou reprovat, sense indicar els motius.

Acaba el capítol l'any 1716 amb una nota que diu: *De assi en avant se continuan en lo Llibre Major nou.*

Dels 79 professors registrats, 54 eren de llengua catalana, 15 castellans, 5 portuguesos, 1 francès i de 4 no s'esmenta la nacionalitat.

Cap. 10 — MEMÒRIA DELS RELIGIOSOS QUE AN MORT EN AQUEST CONVENT.

Aquest capítol que comença al foli 281 és el registre dels religiosos morts i enterrats en el Convent de Mataró des de l'any 1599 al 1714. En molts casos s'esmenten particularitats de la seva vida o de la seva mort i destaquem les més interessants.

D'un germà corista es diu que morí als set mesos d'hàbit l'any 1602 *gran Penitent i en tot molt exemplar.* Del Pare Fra Pere de Sta. Eulàlia, natural de Sant Vicenç de Llaveneres s'indica que fou Lector de Teologia durant 15 anys. Morí l'any 1632. El primer mataroní registrat és el germà Antoni de l'Esperit Sant que morí als 77 anys, l'any 1647.

L'any 1652 moriren tres frares de pesta i a continuació hi ha el registre del Pare Fra Elies de l'Ascensió, fill de la Vall d'Aran, que morí als 70 anys i 46 de vida religiosa *de singular caritat ab los pròxims, per ells exposà sa vida, administrant los sacraments de la Penitencia i Eucaristia en la peste tan gran que hi hagué en esta Vila de Mataró.*

Del Pare Fra Miquel de Jesús, natural de Centelles, que morí l'any 1658 als 80 anys i 52 de vida religiosa, es diu que fou *dues vegades Prior*

Traça de l'església de Tàrraga, obra de Fra Josep de la Concepció.

d'esta casa i de Barcelona també dues; del Desert una i de Tortosa i de Ntra. Sra. de Gràcia. Dos vegades Definidor General i tres Provincial desta Provincia. Mori dient las Completas acabat lo vers In Manus Tuas Domine Commendo Spiritum meum ab lo Gloria Patri.

El que segueix, el germà Gabriel de Sant Joan Baptista, morí l'any 1659 als 53 anys i 31 de vida religiosa, té aquesta nota en el seu registre: *era tanta la opinio que tenian de este Hno. de Sant que quan lo tragueren a la Isglesia per enterrar-lo, lo seglars lo deixaren casi tot nú per pendre-li lo habit per reliquias.*

Un altre mataroní, registrat amb el núm. 33, és el Pare Fra Antoni de la Creu, que morí l'any 1668 havent estat Provincial i Prior de Barcelona, de Gràcia i de Tortosa. Tenia 66 anys i 48 de vida en la religió.

Una personalitat, dins l'Orde, fou el Pare Fra Francesc de l'Assumpció, fill de Palamós, que morí l'any 1678 als 69 anys i 52 de vida religiosa. Havia sofert molts treballs en les guerres d'aquell temps i fou dues vegades Mestre de Novicis i Prelat de Lleida, de Gràcia, de Perpinyà, quatre vegades de Vic, dues de Reus i una de Tortosa.

Destaca després el germà Miquel dels Sants, natural d'Asnurri (Bisbat d'Urgell) que havia anat a les Índies acompanyant el Pare Provincial. Quant hi hagué una greu malaltia a Balaguer s'oferí per ajudar els seus germans de religió. Contagiat tornà a Mataró per passar la convalescència però recaigué i a la primera visita, el metge *ya le dió sin esperanças de vida, pero al cabo de 24 dias de padecer, le dió Dios major Vida llevàndoselo.*

El registrat amb el núm. 48 (1684), el Pare Fra Francesc del Carmelo, fill de Castelló de l'Empordà, era un gran devot de la Verge Fundadora i sentint-se morir féu portar la Imatge a la seva cel.la. Hi ha un gran elogi de la seva actuació que acaba dient: *ens va deixar consolats per la seva mort feliç.*

Segueix el registre 49 del germà Bernat de Santa Agnès, fill de Torelló, que morí l'any 1684 als 55 anys i 25 de religió. Sortia a recollir almoines per la comarca i era molt estimat dels religiosos i dels seglars. El Sr. Bisbe de Solsona l'enviava a buscar i el convidava a la seva taula dient "que tenia molt de consol amb la seva companyia".

Una particularitat especial la trobem en el núm. 52, el Pare Fra Francesc de Sant Joaquim, natural i profés de Barcelona, que morí l'any 1686 als 50 anys i 36 de vida religiosa que *casi toda la vida avia pasado su conventualidad en este Convento y sin aver pasado los estudios avia ensenyado mutchos años la Doctrina Cristiana a los mutchatxos [. . .] tenia también gracia para exorcisar Energúmenos, sacando mutchas veces los Demonios de los Cuerpos, de que quedaria el demonio muy amargado y asíale algunas veces burlas, como una vez que le escondió todas las llaves de la Sacristia para que no pudiera decir Missas. Està enterrat al crucero de la Iglesia, al costat de la Sepultura de Vicens Fàbregas, per estar plena la sepultura dels Religiosos.*

En les inscripcions següents trobem també dades curioses, com la d'un frare que havia estat soldat i *sabé adaptar-se a les regles de la milicia del Crist*; un germà llec que morí als 21 anys per haver-se cangrenat per una punxada de peix al dit; un altre que morí als 80 anys i essent sord, passava fred al costat de la finestra oberta, per tal de sentir la campana i no fer tard al Cor; un altre *que su enfermedad malogró los talentos que tenia para el Púlpito i el Confesionario*; un que fou Lector de Teologia, Prior de Tortosa, de Girona, Reus i Procurador del Convent de Mataró i un germà llec *comprador i limosnero ejemplar.*

Segueix un gran sujeto y exemplar en toda virtud, el Pare Fra Joan de Jesús Maria, que morí l'any 1697, als 74 anys i 53 de religió, que havia estat Definidor General de la Província de les Índies, Provincial, quatre vegades Prior del Desert, una de Vic, de Gràcia i de Barcelona i dues de Mataró.

D'un germà que morí tísic als 21 anys es diu l'elogi corresponent: *Consumatum in brevis explevit tempora multa* i d'un Pare molt devot de la Immaculada Concepció s'esmenta que la Verge li va pagar aquesta extremada devoció, ja que el 8 de desembre de l'any 1706, dia de la Festivitat, després de resar Maitines es va confessar i mitja hora després de dir la Missa, va acabar l'acció de gràcies al Cel.

Després d'aquesta inscripció trobem l'únic registre d'una mort sense haver estat sepultat el frare en el Convent de Mataró. És una bella narració i la transcrivim quasi íntegrament:

A los 18 de julio de 1704, murió en el Imperial Monasterio de Sant Feliu de Guixols, siendo conventual de esta casa, el P.Fr. Salvador de la Madre de Dios, natural de Mataró, de la casa Reniu y Padró [. . .] Tenia de edad 25 años, fué religioso de muchas prendas y de su edad no se conocía quien le igualase. Sirvió a la Religión en los empleos de Pasante Lector de Moral, de Artes y de Theologia escolástica. Su enfermedad se originó de su estudio, pues vino en parar en tísico; llevóla con toda resignación.

El morir en dicho Monasterio fué que los Prelados le enviaron por compañero de otro religioso que fué a predicar.

En su enfermedad y muerte le asistieron los Monjes como a Hermano suyo y hasta el Glorioso San Benito mostró que le padrinava en su último trance, pues hasta que le ayudara a bien morir otro Religioso Benedictino, habiendo nombrado muchos Santos y juzgando todos lo que assistían aver dado su espíritu a su Criador, volvía a respirar. Continuó el Religioso en su piadoso ejercicio y nombrando muchos santos, hasta que dijo: Glorioso Patriarca San Benito ya que me hallo en vuestra casa y es oy el dia octavo de vuestra fiesta, (lo era de la traslación de las reliquias que se celebra el 11 de julio) assistidme con vuestro patrocinio. Sin mas nota ni exterioridad que dar una fuerte respiración, dió su alma al Criador. Esto lo notaron todos los circunstantes y yo hago Fée que me hallé presente y le pongo en este puesto por haver ballado menos la noticia de su Muerte en este libro.

Està enterrado en dicho Monasterio, en la Sepultura de los Monjes a mano derecha, que llaman de San Benito.

Altres inscripcions ens donen també el tret principal de la vida del religiós: *muy devoto de las Santas Imágenes porque havia tantos herejes que las aborrecían; Tan pobre que sólo tenía el Breviario y los Instrumentos para mortificar el cuerpo; Superior cuatro veces y muy devoto de las Almas del Purgatorio; Portero, habiendo sido antes Lector de Theologia.*

El registre 71 correspon al Germà Jaume de Sant Agustí, que morí el 6 de desembre de 1711, als 51 anys i 26 de religiós era *Tracista i Escultor* i havia col·laborat amb el famós germà Fra Josep de la Concepció executant les escultures del sarcòfag dels Marquesos de Tamarit, a Reus, en la Capella projectada pel conegut tracista (8).

La darrera inscripció d'aquest llibre, el núm. 73, és de l'any 1714 i a continuació hi ha la nota següent:

De assi en adelante los Religiosos Difuntos de este Convento se continuarán en el Libro Mayor nuevo que comiensa por el P. Fr. Juan de la Presentación, natural de Granollers, en la página 979.

Les defuncions registrades en aquest capítol corresponen a frares residents al Convent de Mataró i tots són nascuts als Països Catalans, amb les excepcions d'un francès, un navarrès, un aragonès, un portuguès i un asturià.

Cap. 11 – MEMÒRIA DELS PRELATS QUE Y HA AGUTS EN AQUEST CONVENT.

Comença aquest capítol en el foli 3 del llibre, amb el capítol sisè del relat de la fundació i comprèn una llista de 50 Priors. Dels primers s'indica únicament el nom, però a partir del 13è., el Pare Fra Joan de l'Assumpció, s'assenyala d'on són fills i amb una sola excepció tots són dels Països Catalans.

Normalment els Capítols Generals es celebren a Pastrana, però l'any 1647 tingué lloc a Gràcia on fou elegit Prior el Pare Fra Fèlix de Crist, fill de Llavaneres.

A Mataró es celebrà Capítol General, la Dominica de Quincuagèsima, 27 de febrer de 1650 i s'elegí Prior al Pare Josep de l'Anunciació, fill de Lleida. L'any 1673 a Pastrana s'elegí el Pare Fra Joan de Sta. Agnès, de Calella i de 1700 a 1703 fou Prior el Pare Jaume de la Purificació, natural de Vilassar i l'únic Prior mataroní, fou el seu successor l'any 1703, el Pare Fra Josep de Jesús Maria.

L'any 1706, el Capítol no pogué reunir-se a Pastrana *por ser de obediencia de Phelipe V y Cataluña del Sr. Archiduque de Austria Carlos tercero* i es reuní a Reus. L'any 1708 a Gràcia i altra vegada a Reus els anys 1709 i 1712 *durando aún el impedimento de las guerras.*

Segueix una nota que diu: *Los Prelats que aniran succeint de inmediat se aniran continuant al Llibre Major novament fet que comensa per lo P. Fr. Rafael de l'Esperit Sant. Vide lo Llibre Major nou en la página 1059.*

Cap. 12 – VISITAS QUE LOS PRELATS SUPERIORES VAN FENT EN AQUEST CONVENT.

Ocupa els folis 300 al 303 i conté els registres de la Visita dels Provincials o els seus Vicaris, sense altres anotacions que deixar constància de la visita. Fins l'any 1643 les inscripcions són en català i a partir del 1654 fins a la darrera, l'any 1715, es fan en castellà.

Cap. 13 – ESCRIPTURAS DE COMPRAS DE CASAS Y TERRAS PER LO SITI DE AQUEST CONVENT Y ALTRES QUALSEVOL COMPRAS.

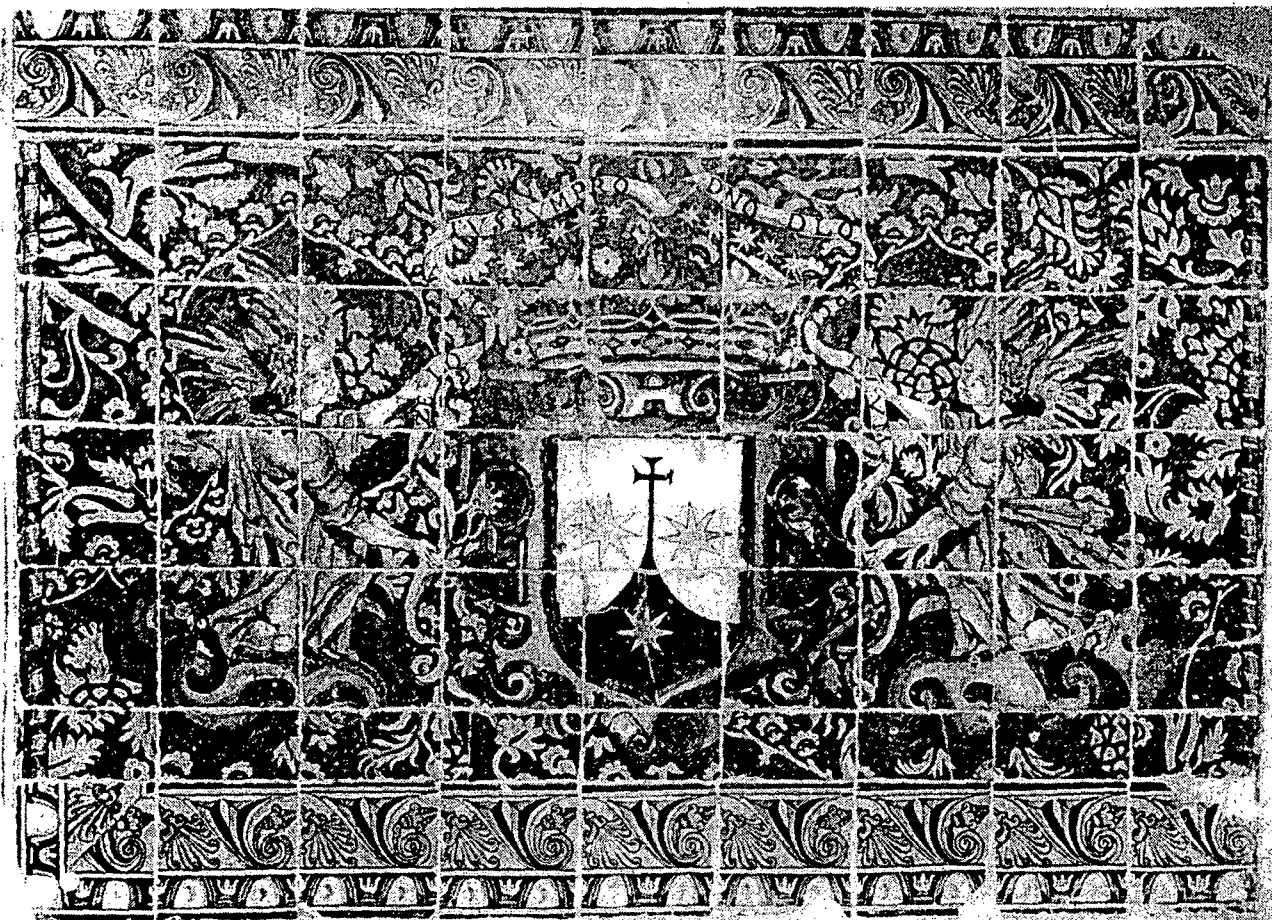
Aquest capítol tretzè i darrer ocupa els folis 285 i 286 amb la descripció de setze escriptures, indicant el lloc on es guarden, la data, el notari i un resum de cada una.

La primera de l'any 1589 és una compra a Eulàlia Mas Arnau de un tros de terra i hort *en lo carrer dit dels garets*. Segueix la compra l'any 1606 d'una casa i hort tancat *per lo siti del Convent*, casa que llinda amb la de Pere Corbera, vidrier.

L'any 1633 es comprà la casa de Margarida Lloberas *que confronta a migdia ab los hors antichs, a ponent ab una casa den Hospital, a tremuntana ab lo carrer de St. Joseph i a llevant ab lo quarto que mira ses ventanas a Ponent*. Les escriptures que segueixen es refereixen a censos de la mateixa casa.

L'any 1636 es comprà a Antoni Sala i Roig, Vidrier, un tros de hort i part de una botiga o celler indicant la situació a ponent del Convent; poc després es comprà el que restava de l'hort, de la botiga i celler i finalment la compra d'un petit tros que restava.

El mes de febrer de l'any 1636 *se comprà an Hospital un tros del pati de la casa que es inme-*

Plafó de rajoles procedent de l'antic Convent de Sant Josep.
Es conserva al Museu Comarcal del Maresme - Mataró.
Fotografia Miquel Sala

diatament a la porteria reglar que vuy té lo Convent.

L'any 1654 es va comprar a Miquel Esmandia, serraller, una casa que: *confronta a migdia amb una pared nova de un quarto nou que va en ves casa den Ospital, a ponent amb la casa de Joan Pujol, vidrier, a tremuntana ab lo carrer de St. Joseph, a llevant ab la porteria reglar i pati della* i a continuació segueix la llüició d'un cens que pagava a l'Església Parroquial de Santa Maria aquesta casa.

Les tres escriptures que segueixen, registren la compra, l'any 1673, de la part que donava al Convent de tres horts de cases de la Riera. Primer un tros d'hort *contiguo al Monastir a Francesc Vieta, Corder indicant que lo tros té de llargada quaranta quatre pams en el gaire de la paret del Carrer y la paret em feta nosaltres, a nostros gastos y se li ha de dar carregament.* La casa d'En Vieta, com hem vist en parlar de l'aigua del Convent, era la que feia cantonada amb la Riera i que fou enderrocada per tal d'eixamplar l'entrada del carrer de Sant Josep.

Els altres dos horts que es compren *al gaire de la paret d'En Vieta* són els de les cases que segueixen, la d'En Francesc Ramis i Xammar i la de Josep Blanch i Maria Serra, sa muller.

La inscripció núm. 13 és la compra el 28 d'abril de 1666 a *Petronil.la Sabater, muller en terceras nupcias de Joan Sabater, pagés de Sant Andreu de Llavaneres de una Casa sita en lo carrer de St. Joseph de la present Vila de Mataró (la qual vuy dia serveix de stabla i dalt de Ospederia) y es la en lo present any 1692 confronta per la part de Ponent ab la casa de Pere Tues, manyà.* Aquesta casa era la de Joan Pujol, vidrier, segon marit de Petronil.la Sabater que la posseïa per testamentaria. És la darrera casa propietat del Convent al carrer de St. Josep i segurament estava en el lloc ocupat avui per l'edifici construït per l'Arquitecte Puig i Cadafalch, actualment en restauració.

Les escriptures que segueixen parlen de censos d'aquestes cases i també del *siti o terra abon est'a fundada la Iglesia i Convent* sobre el que el Procurador del Sr. Batlle General de Catalunya

feu un Precari com a Senyor directe que es lo Sr. Rei de dit siti o terra. L'amortització es pagava a la Batllia General cada any lo dia de Nadal, sens prestació de altres censos.

Després d'aquest capítol tretzè, s'acaba el llibre amb l'índex alfabètic, principalment de noms, que comprèn els folis del 364 al darrer núm. 386.

Seria interessant de veure l'evolució del Convent fins a la seva extinció l'any 1835, però no disposem del *Llibre Major nou* ni sabem si es conserva en cap arxiu.

Ha estat enriquidor per a nosaltres de conèixer la vida dels carmelites a la nostra ciutat; l'entusiasme de la seva rebuda a Mataró, l'any 1588 i la seva actuació durant tot el segle XVII.

Encara que espiritualment no es poden mesurar els fruits de l'estada dels religiosos a Mataró,

materialment han deixat una empremta que no es pot esborrar: els edificis de l'església i convent, avui parròquia i escola; una llarga llista de carrers que comença amb el de Sant Josep, el de Santa Teresa al costat del Convent de les Monges que avui és recordat amb el nom de Plaça de les Tereses i els del Carme, Sant Elies i Sant Albert que formen un barri amb noms carmelitans. Portava aquest darrer nom la continuació del carrer del Masevè entre el Caminet i els camps on actualment hi ha el carrer de "Wifredo".

Però el testimoni principal de la vida carmelitana el tenim a Mataró en el Monestir de la Concepció, de les monges carmelites descalces, que anomenem "Tereses" i que és un fogar d'oració, de treball i de cultura.

Sigui aquest el nostre homenatge en l'any del centenari de la Mare Santa Teresa de Jesús.

Rafael Soler i Fonrodona

NOTES

- 1.- Josep Ma. Colomer, *Mataró al mil cinc-cents*, Premi Iluro 1967 (Mataró 1969) 212-213. Publica la conducta convinguda entre els Jurats de Mataró i el Dr. Pau Castelló.
- 2.- Lluís Ferrer i Clariana, *Santa Maria de Mataró, La Parròquia, El Temple I*, (Mataró 1968) 108.
- 3.- Antoni Martí i Coll, *Historia de una familia de la Villa de Mataró, Juan Arnau Palau y sus descendientes*, Premi Iluro 1961 (Mataró 1962) 16.
- 4.- Joaquim Llovet i Verdura, *La Ciutat de Mataró I*, (Barcelona 1959) 94.
- 5.- Gran Enciclopèdia Catalana, *Josep* Volum 8 - 781 (Barcelona 1975).
- 6.- Cèsar Martinell, Arquitecte, *Un arquitecto del Siglo XVII, Fray Josep de la Concepció "El Tracista"* en "Cuadernos de Arquitectura Núm. 63" (Barcelona 1969) 9.
- 7.- Lluís Ferrer i Clariana, *Santa Maria de Mataró, La Parròquia, El Temple II*, (Mataró 1971) 50.
- 8.- Martinell, *Un Arquitecto eminente...* 12